

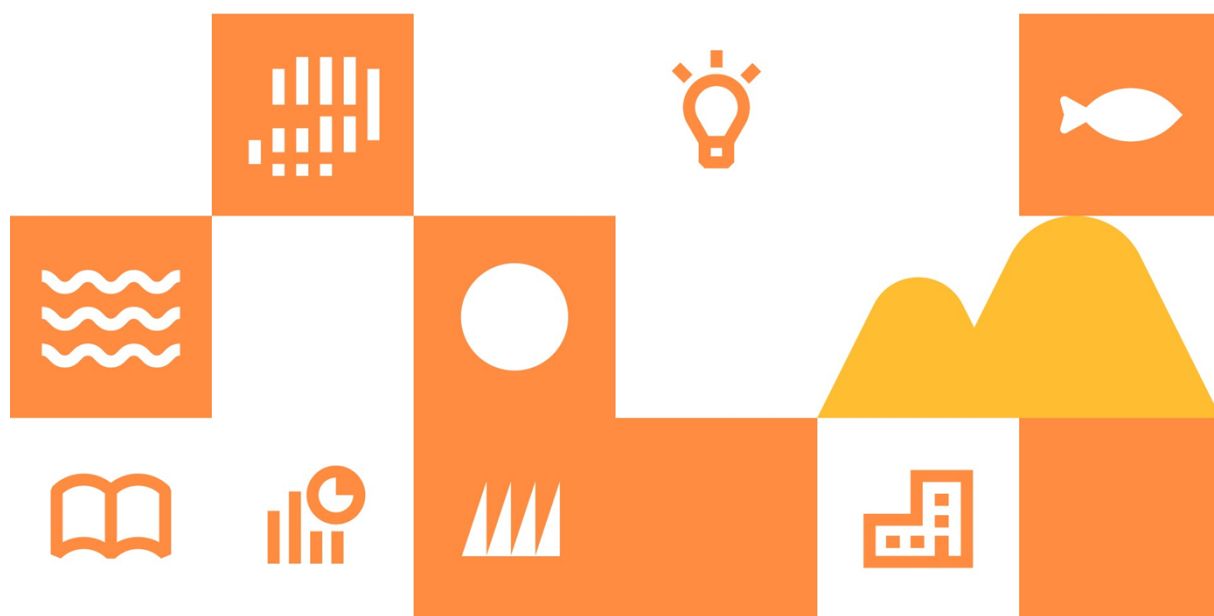

Troms fylkeskommune
Romssa fylkkasuoohkan
Tromssan fylkinkomuuni

Fagskolen i Nord

Studieplan Eldre og livsmestring

60 studiepoeng

Utdanningstilbudets kode: FHH98K

Kull: 2024

Godkjent av Fagskolestyret 30.05.2024

Innholdsfortegnelse

Del 1 Fellesfaglig informasjon og krav	3
1.1 Studieplan	3
1.2 Høyere yrkesfaglig utdanning.....	3
1.2.1 Fagskolen i Nord	3
1.2.2 Forskrift	3
1.3 Om studiet.....	4
1.3.1 Profil for helse og omsorgsfag.....	4
1.3.2 Bakgrunn for studiet	4
1.3.3 Overordnet læringsutbytte	4
1.4 Krav	5
1.4.1 Opptakskrav	5
1.4.2 Innpassing og fritak.....	6
1.4.3 Studiekontrakt.....	6
1.4.4 Politiattest	6
1.4.5 Skikkethetsvurdering	6
1.4.6 Krav til deltakelse	6
1.4.7 Litteraturliste/digitalt utstyr.....	7
1.5 Oppbygging og organisering	7
1.5.1 Emneoversikt	7
1.5.2 Studiets omfang og arbeidsmengde.....	8
1.6 Opplæringsaktiviteter.....	8
1.6.1 Undervisning	8
1.6.2 Arbeidsformer	9
1.6.3 Ansvar for egen læring.....	9
1.6.4 Veiledning	9
1.6.4 Læringsplattform	9
1.7 Vurdering	11
1.7.1 Arbeidskrav	11
1.7.2 Vurdering.....	11
1.7.3 Karakterskala	12
EMNE 1: FELLES GRUNNLAG I HELSE- OG OMSORGSFAGENE ETIKK, KOMMUNIKASJON OG SAMHANDLING	14
2.1.1 Sentrale tema	14
2.1.2 Arbeidskrav	15
2.1.3 Vurderingsform.....	15
2.1.4 Læremidler.....	15
2.2 EMNE 2: ELDRE OG LIVSMESTRING	16
2.2.1 Sentrale tema	16
2.2.2 Arbeidskrav	17
2.2.3 Vurderingsform.....	17
2.2.4 Læremidler.....	17
2.3. EMNE 3: DEN SKRØPELIGE ELDRE	18
2.3.1 Sentrale temaer	19
2.3.2 Arbeidskrav	19
2.3.3 Vurderingsform.....	19
2.3.4 Læremidler.....	19
2.4 EMNE 4: PRAKSIS I ELDRE OG LIVSMESTRING	20
2.4.1 Sentrale tema	21
2.4.2 Arbeidskrav	22
2.4.3 Vurderingsform.....	22

2.4.4 Læremidler.....	22
2.5 EMNE 5 ELDRE OG LIVSMESTRING	23
2.5.1 Sentrale tema	24
2.5.2 Arbeidskrav	24
2.5.3 Vurderingsformer.....	24
2.5.3 Læremidler.....	24
2.6.1 Sentrale tema	25
2.6.2 Fordypningsoppgaven	26
2.6.3 Vurderingsformer.....	26
2.6.4 Læremidler.....	26

Del 1 Fellesfaglig informasjon og krav

1.1 Studieplan

Studieplanene beskriver hva studentene skal lære og setter rammene for hvordan opplæringen skal foregå. Studieplanen beskriver blant annet målet for studiet, opptakskrav, læringsutbyttene, oppbyggingen og vurderingsformene.

Studieplanene lagres i kvalitetssystemet og sorteres på navn på studium og årskull. På den måten sikrer vi at studenter og andre i mange år etter avsluttet studium kan finne tilbake til hva studiet inneholdt den gangen de tok det.

1.2 Høyere yrkesfaglig utdanning

Høyere yrkesfaglig utdanning (fagskole) ligger på nivået over videregående opplæring.

Fagskoleutdanning skal gi kompetanse som kan tas i bruk for å løse oppgaver i arbeidslivet uten ytterligere opplæringstiltak.

Utdanningen er et fullverdig høyrere yrkesfaglig utdanningsprogram og gir studiepoeng. Studiepoeng fra fagskole/høyrere yrkesfaglig utdanning er ifølge Kunnskapsdepartementet ikke automatisk forenlig mellom studiepoeng tatt på høyskole/universitet. Studiepoeng fra fagskole kan gi fritak fra deler av en utdanning på høyskole/universitet som vurderes av gjeldende utdanningsinstitusjon.

Fagskoleutdanningen bygger på enten yrkesfaglig utdanningsprogram med fag- eller svennebrev, eller på lang relevant praksis uten fagbrev.

De fleste utdanningene har en varighet fra ett til tre år. De kan være tilrettelagt som nettbasert og/eller deltidstilbud slik at utdanning kan tas mens studenten er i jobb. Noen studier er fulltids stedbaserte. Høyere yrkesfaglig utdanning skiller seg fra annen høyere utdanning på en del områder. Det er ikke krav om at opplæringen skal være forskningsbasert. Derimot er et viktig krav at utdanningenes innhold er relevante for det enkelte yrket. Tilbudene skal være koblet til arbeids- og næringslivets behov.

1.2.1 Fagskolen i Nord

Fagskolen i Nord skal utdanne dyktige og reflekterte fagfolk som bidrar til utvikling og merverdi for næring og samfunn, og som er utviklet i tett samarbeid med arbeids- og næringslivet.

Fagskolen har et sertifisert styringssystem etter DNV-GL ST 0029.

Styret har det overordna ansvaret for skolen. Rektor har det overordna ansvaret for den daglige driften. Avdelingsleder har ansvaret for den daglige drifta av avdelinga

1.2.2 Forskrift

Beskrivelse av rettigheter og plikter for studentene og tilbyder (skolen) vises i «Forskrift for høyere yrkesfaglig utdanning ved Fagskolen i Nord» se <https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2022-01-20-180>

1.3 Om studiet

1.3.1 Profil for helse og omsorgsfag

De helsefaglige studietilbudene setter søkelys på å leve i en arktisk region, der miljø og natur kan være med på å påvirke befolkningens helse. Faktorer som klima, et stort geografisk område med en spredt befolkning og infrastruktur skaper utfordringer for likeverdige helsetjenester og tilgjengelighet til spesialist- og kommunehelsetjenesten. Dermed kreves det kompetent og løsningsorientert helsepersonell som kan gjøre gode faglige observasjoner, vurderinger og tiltak. Utdanningene viser landsdelens flerkulturelle befolkning der helsevesenets tjenester også ivaretar nasjonale minoriteter som samisk og kvensk, samt nye minoriteter i Norge.

Fagskolen har et tett samarbeid med praksisfeltet innen spesialist- og kommunehelsetjenesten, privat sektor og ideelle organisasjoner.

Studenter ved Fagskolen i Nord får gjennom studiene ny og videreutviklet kunnskap og erfaring ved å være engasjerte, nysgjerrige og aktive i undervisning og veiledning. Refleksjon over teoretisk, praktisk og personlig kunnskap skapes i et fellesskap. Undervisningen ved Fagskolen i Nord har fleksible, studentaktive og varierte læringsformer som bygger på livslang læring.

1.3.2 Bakgrunn for studiet

Studieplanen for Eldre og livsmestring (tidligere Helse, aldring og aktiv omsorg) bygger på ny nasjonal plan godkjent 27.06.2022 av Nasjonalt råd for fagskoleutdanning i helse og oppvekstfag (NFFHO). Læringsutbyttebeskrivelsene (LUB) er oppdaterte i henhold til Nasjonalt Kvalifikasjonsrammeverk (NKR).

Helse- og omsorgssektoren er i kontinuerlig utvikling, og med en stadig økende levealder og en aldrende befolkning, vokser behovet for fagfolk som er rustet til nytenkning, omstilling og kompetanseheving. Dette krever styrket samhandling og tverrfaglighet for å møte de komplekse behovene til eldre pasienter og sikre høy kvalitet på omsorgen. Høyere yrkesfaglig utdanning i Eldre og livsmestring tar sikte på å utdanne reflekterte yrkesutøvere med høy yrkesetisk forståelse. Studentene vil utvikle sin personlige og faglige relasjons- og omsorgskompetanse, samt evnen til samhandling med pasienter, pårørende og andre yrkesgrupper. Yrkesutøvelsen skal være i tråd med helselovgivningens krav til faglig forsvarlighet og omsorgsfull hjelp.

Fagskoleutdanning i Eldre og livsmestring kvalifiserer for arbeid med eldre og deres pårørende i og utenfor institusjon:

- Kommunal helse- og omsorgstjeneste som f.eks. hjemmetjeneste, sykehjem og omsorgsbolig
- Spesialisthelsetjenesten
- Privat helse- og omsorgstjeneste innen eldreomsorg
- Tverrfaglig team i behandlingstilstander innen eldreomsorg
- Lærings og mestringssentre etc.

Kompetanseløft 2025 er regjeringens plan for rekruttering, kompetanse og fagutvikling i de kommunale helse- og omsorgstjenestene. Formålet med planen er å bidra til en faglig sterk tjeneste, og sikre at den kommunale helse- og omsorgstjenesten har tilstrekkelig og kompetent bemanning.

1.3.3 Overordnet læringsutbytte

Overordnede læringsutbyttebeskrivelser (O-LUB) utledes fra NKR 5.1 og beskriver forventet læringsutbytte/kompetanse etter fullført utdanning. Læringsutbytte for de enkelte emnene (E-LUB) utledes fra O-LUB og viser forventet læringsutbytte/kompetanse etter hvert enkelt emne.

Læringsutbyttebeskrivelsene er inndelt i *kunnskap*, *ferdighet* og *generell kompetanse*:

Kunnskap er:	Ferdigheter er:	Generell kompetanse er:
Forståelse av teorier, fakta, begreper, prinsipper, prosedyrer innenfor fag, fagområder og / eller yrker.	Evne til å løse problemer og oppgaver med hjelp av faglig kunnskap. Det er ulike typer ferdigheter: kognitive, praktiske, kreative og kommunikasjonsferdigheter.	Evne til å anvende kunnskap og ferdigheter på selvstendig vis i ulike situasjoner gjennom å vise yrkesetisk forståelse, samarbeidsevne, ansvarlighet, evne til refleksjon og kritisk tenkning.

Overordnet læringsutbyttebeskrivelse:

Kunnskap	<p>Kandidaten</p> <ul style="list-style-type: none"> • har kunnskap om aldring, sykdom og livsmestring og hvilke begreper, prosesser og verktøy som er sentrale innenfor dette fagområdet • har innsikt i sentrale lover, forskrifter og veiledere som regulerer rettigheter og plikter og gir anbefalinger innen arbeid med eldre og livsmestring • har bransjekunnskap og kjennskap til organisering av helsetjenesten og ansvarsfordeling mellom privat, kommunal- og spesialisthelsetjenesten • har kunnskap om gjeldende kartleggingsverktøy som omfatter fysisk, psykisk og sosial helse, samt endring i disse • kan oppdatere sin yrkesfaglige kompetanse innen eldreomsorg • forstår egen yrkesrolle og yrkeskompetanse i et samfunnsperspektiv, samt egen yrkesrolle i samarbeid med andre yrkesgrupper
Ferdigheter	<p>Kandidaten</p> <ul style="list-style-type: none"> • kan anvende faglig kunnskap om livsmestring og sykdom hos eldre • kan anvende relevante kartleggingsverktøy, faglige verktøy og teknikker for å fremme livsmestring i eldreomsorgen • kan finne informasjon og fagstoff som er relevant i arbeidet med faglige problemstillinger innen eldreomsorgen • kan kartlegge en situasjon og identifisere faglige problemstillinger som omhandler eldre og livsmestring, samt identifisere behovet for iverksetting av tiltak
Generell kompetanse	<p>Kandidaten</p> <ul style="list-style-type: none"> • kan anvende faglig kunnskap om livsmestring og sykdom hos eldre • kan anvende relevante kartleggingsverktøy, faglige verktøy og teknikker for å fremme livsmestring i eldreomsorgen • kan finne informasjon og fagstoff som er relevant i arbeidet med faglige problemstillinger innen eldreomsorgen • kan kartlegge en situasjon og identifisere faglige problemstillinger som omhandler eldre og livsmestring, samt identifisere behovet for iverksetting av tiltak

1.4 Krav

1.4.1 Opptakskrav

For å bli tatt opp på studiet, kreves minimum ett av følgende punkt:

1. Formelt opptakskrav: Søker må ha fullført og bestått videregående opplæring med relevant fagbrev innen fagretningen helsefag.

2. Realkompetanse: Søker må fremlegge dokumentasjon på at de har realkompetanse tilsvarende det formelle opptakskravene og være fylt 23 år innen opptaksåret.

Søkere som kan dokumentere at de skal gjennomføre fagprøve etter opptaksfristen, kan tildeles plass på vilkår om bestått prøve innen første semester etter opptak. Om prøven ikke består, mister søker studieplassen.

Søkere med utenlandsk fag- eller yrkesopplæring kan gis opptak på grunnlag av formell kompetanse dersom opplæringen er godkjent som sidestilt med norsk vitnemål og fagbrev.

Relevante fagbrev: helsefagarbeiderfaget, omsorgsarbeiderfaget, ambulansearbeiderfaget, vitnemål som hjelpepleier (1963-2006)

1.4.2 Innpassing og fritak

Studenten kan etter opptak, få innpassing og/eller fritak for deler av utdanningen. Det skal være «annen likeverdig utdanning og kompetanse». Det gis innpass/fritak kun i hele emner.

1.4.3 Studiekontrakt

Alle studentene på studiet må skrive under en studiekontrakt før de starter på studiet.

1.4.4 Politiattest

Det er et krav om politiattest på utdanninger som har praksis på tildelt praksisplass. Søkere som har fått tilbud om studieplass og som innebærer praksis må levere politiattest ved oppstart av studiet. For denne utdanningen kreves politiattest. Se forskrift for Fagskolen i Nord:

https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2022-01-20-180/KAPITTEL_5#KAPITTEL_3

1.4.5 Skikkethetsvurdering

Utdanninger underlagt krav om skikkethetsvurdering slik beskrevet i fagskoleforskrifta §§ 26 – 36.

Fagskoleforskrifta § 26 beskriver formålet med skikkethetsvurdering:

«En skikkethetsvurdering skal avdekke om studenten har de nødvendige forutsetningene for å kunne utøve yrket. En student som i utdanningen eller i fremtidig yrkesutøvelse kan utgjøre fare for liv, fysisk og/eller psykisk helse, rettigheter og sikkerhet til barn, unge eller voksne i sårbare situasjoner, er ikke skikket for yrket.»

Vurderinga skal skje gjennom hele fagskoleutdanninga, og studentene får informasjon om reglene for dette ved studiestart. I forskrift for Fagskolen i Nord er det i beskrevet hvordan vurderingen vil skje, og om eventuell klagebehandling: https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2022-01-20-180/KAPITTEL_5#KAPITTEL_4

1.4.6 Krav til deltakelse

Det er krav om en tilstedeværelse på 80 %, det vil si at en student med lavere tilstedeværelse vil ikke få godkjent sine arbeidskrav og kan ikke fremstille seg til eksamen. Tilstedeværelsen registreres på obligatoriske synkrone/asynkrone samlinger, nettundervisninger og individuell- og gruppeveiledninger. Studentene deltar på nettundervisning med kamera og mikrofon tilgjengelig. Tilstedeværelsen vil registreres innenfor hvert emne. Studenten må ha gyldig dokumentert fravær ut over 20 % for at det skal utarbeides en plan for læringsutbytteforståelse. Dersom studenten har fått betydelig lavere tilstedeværelse innenfor et emne må han/hun ta dette emnet på nytt, og medfører dermed forandret studieprogresjon.

Fravær i praksisperioden

Studenten plikter å melde alt fravær til praksisstedet umiddelbart, og- hvis mulig- før det finner sted. Fraværet registreres av veileder på praksisstedet. Et fravær over 10 % av fastsatt timetall for praksisperioden fører til «ikke bestått» og studenten må ta emnet på nytt.

1.4.7 Litteraturliste/digitalt utstyr

Litteraturliste blir lagt ut i læringsportalen og på hjemmesida til Fagskolen i god tid før hvert skoleår starter.

Studentene må disponere egen PC og det er en fordel å ha grunnleggende datakunnskaper. Samlinger, nettundervisninger og veiledninger, samt innleveringer av skriftlig arbeid foregår digitalt. Studentene får Office-pakken med bl.a. Outlook e-postkonto og skriveprogrammene Word og PowerPoint fra Fagskolen, der studentene kan samarbeide i sanntid i samme dokument.

1.5 Oppbygging og organisering

Undervisningen i studiet gjennomføres med nettundervisning, asynkrone læringsoppgaver og samlinger som er både fysisk og digitalt. De helsefaglige utdanningene er emnestrukturerte, og de ulike emnene bygger på hverandre. En student må ha bestått et emne for å kunne fortsette i studiet på det neste, jfr. [Forskrift for høyere yrkesfaglig utdanning ved Fagskolen i Nord § 2-14 pkt 2](#)

1.5.1 Emneoversikt

Emnekode	Emnenavn	Omfang
97HH98A	Emne 1: Felles grunnlag i helse- og omsorgsfagene: Etikk, Kommunikasjon og Samhandling	10 stp
97HH98B	Emne 2: Eldre og aldring	10 stp
97HH98C	Emne 3: Den skrøpelige eldre	15 stp
97HH98D	Emne 4: Praksis i eldre og livsmestring	10 stp
97HH98E	Emne 5: Livsmestring hos eldre	10 stp
97HH98F	Emne 6: Fordypning i eldre og livsmestring	10 stp
	Sum	60 stp

1.5.2 Studiets omfang og arbeidsmengde

Emne	Emnenavn	Studiepoeng	Antall uker deltid over 1 år	Lærerstyrt undervisning/ læringsaktiviteter og veiledning	Forventet selvstudie	Total Arbeidsmengde
Emne 1 Emnekode: 97HH98A	Felles grunnlag i helse- og omsorgsfagene: Etikkk, samhandling og kommunikasjon	10 stp.	12 uker	42 t	168 t	210 t
Emne 2 Emnekode: 97HH98B	Eldre og aldring	10 stp.	12 uker	36 t	168 t	204 t
Emne 3 Emnekode: 97HH98C	Den skrøpelige eldre	10 stp.	14 uker	36 t	196 t	232 t
Emne 4 Emnekode: 97HH98D	Praksis i eldre og livsmestring	10 stp.	12 uker	21 t	168 t	429 t
				8 uker praksis = 240 t		
Emne 5 Emnekode: 97HH98E	Livsmestring hos eldre	10 stp.	12 uker	36 t	168 t	204 t
Emne 6 Emnekode: 97HH98F	Fordypning i eldre og livsmestring	10 stp.	14 uker	27 t	240 t	267 t
	SUM	60 stp.	76 uker	198+240 t	1108	1546 t

Stp. = Studiepoeng, t = timer.

Lærerstyrt undervisning og veiledning i arbeidskrav, emneoppgaver, praksisstudier og fordypningsarbeidet foregår i skoletiden. Selvstudie er den tid studenten må beregne å bruke på forberedelser til undervisning og lesing av fagstoff utover fastsatt skoletid, inkl. arbeidskrav, fordypningsoppgave etc.

1.6 Opplæringsaktiviteter

1.6.1 Undervisning

Studiet er samlingsbasert deltidsstudie med nettstøtte over 2 år (4 semester). Det er 1 fysisk samling på 2 hele dager per semester. I tillegg er det i gjennomsnitt 1 heldag digital samling per semester. Undervisning mellom samlinger er på 3 timer og kan være:

- Synkron undervisning: Digital undervisning over nett på dagtid
- Asynkron undervisning: Digitalt utdelte læringsoppgaver, som studentene aktivt selv må arbeide med og levere inn til riktig tid. Asynkron undervisning tilsvarer tids- og arbeidsmessig synkron nettundervisning, og studentens forberedelsestid til undervisning.

Veiledning av arbeidskrav og andre oppgaver foregår også digitalt over nett på dagtid.

Studiet har 8 uker praksis som kan gjøres på egen arbeidsplass eller utplassert på annen avdeling, se pkt 2.4 Emne 4 Praksis.

Samlinger, synkrone/asynkrone nettundervisninger, veiledninger og praksisstudier er obligatoriske.

I utdanningen vektlegges læring som en prosess foran resultatet, dette i forhold til både faglig og personlig utvikling. Læringsynet bygger på refleksjon og oppdagelse, der læreren er tilrettelegger og

motivator for læring, og i mindre grad foreleser. Det forventes at den enkelte student viser engasjement, nysgjerrighet, initiativ og tar ansvar for egen læring og felles læringsmiljø.

1.6.2 Arbeidsformer

Det legges opp til bruk av ulike pedagogiske tilnæringsmåter og varierte undervisningsformer f eks, flip classroom, situasjonsbasert læring, samarbeidslæring, grupperefleksjoner, veiledningsøvelser og bruk av ulike digitale arbeidsverktøy. Mye av undervisningstiden foregår studentaktivt og i samarbeid med andre studenter.

Studentenes egne erfaringer fra arbeid innen helse- og omsorgssektoren gir anledning for å legge til rette for erfaringsbasert undervisning og refleksjon som integreres med relevante teoretiske kunnskaper. I utdanningen får studentene trening i å gi og motta tilbakemeldinger i samarbeidssituasjoner på en konstruktiv og etisk måte.

I studiet vil det forekomme oppgaver og arbeidskrav som gruppearbeid og gruppeinnlevering. Gruppeprosessene er tenkt å bidra til å styrke samarbeidsevnen, kommunikasjons- og relasjonskompetansen. Det forventes at studentene er aktive og gir rom for alle sine meninger, dette for å bidra til økt læring og trening i hverandreveiledning og hverandrevurdering.

1.6.3 Ansvar for egen læring

Studentenes ansvar for egen læring, stiller krav til at studenten er bevisst egne læringsbehov og læreprosesser. Studentene må aktivt oppsøke læresituasjoner og være engasjert i samhandling med andre aktører i læringsmiljøet. Dette for å kunne reflektere over egen erfaring og personlig utvikling og slik nyttiggjøre seg ny faglig kunnskap. Skolens rolle er å tilrettelegge for læring og støtte/veilede studenten i læringsprosessen.

Det forventes at studentene møter forberedt til undervisning og veiledning og deltar med stor grad av egenaktivitet. Det medfører naturlig nok eget ansvar i selvstudier og at man setter seg inn i relevant pensum.

1.6.4 Veiledning

I veiledning er lærerens ansvar å legge til rette for at studenten oppdager ting selv, ved å stille spørsmål som stimulerer til refleksjon og læring. Studenten får veiledning i situasjoner som oppstår i utdanningen, i arbeidet med skriftlige individuelle- og gruppeoppgaver, i praksis og i forbindelse med fordypningsoppgaven. Studenten skal være forberedt til veiledning og tydeliggjøre hva han/hun ønsker veiledning på. Ved skriftlige oppgaver leveres veiledningsgrunnlag i Canvas i god tid før veiledning slik at lærer kan forberede seg.

Veiledningen er til hjelp i arbeidet med seg selv som student og yrkesutøvere, og skal bidra til faglig og personlig utvikling.

1.6.4 Læringsplattform

Vi benytter Canvas som læringsplattform. Her vil vi legge ut all informasjonen til studentene samt alle arbeidskrav. Studentene bruker plattformen til å laste opp sine besvarelser samt å kommunisere skriftlig med lærere og med studenter.

1.7 Vurdering

1.7.1 Arbeidskrav

Arbeidskrav defineres som arbeidsoppgaver som må være godkjent for å få fremstille seg til eksamen. Disse kravene kan bestå av obligatoriske gruppearbeid og individuelle tester, rapporter, oppgaveinnleveringer etc. Studentene skal i sin besvarelse gi en forståelse av de helsefaglige aspektene med faglig begrunnelse og vise evne til refleksjon. Besvarelsen skal synliggjøre hvilke kilder som benyttes, og den skal inneholde en samlet oversikt over anvendt litteratur. Beskrivelse av arbeidskravene fremkommer i egne dokumenter. Det blir gitt arbeidskrav i hvert emne.

Arbeidskravene er tidsbestemt og må leveres innen gitte frister. Dersom det er uforutsette hendelser som forhindrer studenten å levere, kan studenten søke om å få levere utenom fristen. Studenten kan søke om utsatt innlevering, seinst 3 dager før gitt innleveringsfrist. Dersom ikke arbeidskravet blir godkjent første gang, kan de levere for andre gang innen 10 dager etter karakter er satt. Dersom studenten ikke får godkjent arbeidskravet for andre gang, kan studenten søke rektor om nytt forsøk. Søknadsfristen for et tredje og siste forsøk er 10 dager etter at sensur er gitt.

Sensurfrist for arbeidskrav og fordypningsoppgave er 3 uker etter fastsatt innleveringsdato.

1.7.2 Vurdering

Vurdering har sammenheng med utdanningens læringsutbytte, innhold, undervisnings- og arbeidsformer og læringsaktiviteter. Avsluttende eksamen følger bestemmelser jfr Lov om høyere yrkesfaglig utdanning, og anbefalinger gitt i Nasjonal plan for ettårig fagskoleutdanning i helse- og omsorgsfag, generell del og Forskrift for høyere yrkesfaglig utdanning ved Fagskolen i Nord, kap 5 Vurdering og eksamen https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2022-01-20-180/KAPITTEL_5#

Vurdering består av:

Oppgaver	Emne	Vurderingsform	Emnets sluttkarakter
Arbeidskrav	1, 2 og 5	Bestått/ikke bestått	Bestått/ikke bestått
Individuelt arbeidskrav	3	Bokstavskarakter A-F	A-F, minimum karakter E for bestått emne
Praksis med arbeidskrav (se utfyllende tekst under)	4	Bestått/ikke bestått	Bestått/ikke bestått
Fordypningsoppgave	6	Bokstavskarakter A-F	A-F, minimum karakter E for å gå opp til muntlig eksamen

For å kunne starte fordypningsoppgaven i emne 6, må studenten ha fullført og bestått alle foregående emner i studiet.

Vurdering av praksisemnet

Det gjennomføres skriftlig og muntlig midt- og sluttvurdering i praksisemnet. Deltakere i vurderingssamtaler er student og praksisveileder. For studenter på utplassert praksis deltar faglærer på midtvurdering, og ved behov/etter ønske på sluttvurdering. For studenter som har praksis på eget arbeidssted, deltar lærer ved behov/etter ønske på midt- og/eller sluttvurdering. De skriftlige dokumentene skal signeres av alle parter. Det skal sikres at studenten har mulighet til å skrive merknad. I tvilstilfeller er lærerens vurdering avgjørende.

Vurdering gjøres på bakgrunn av emnets læringsutbytter, studentens personlige målsetninger/evaluering utviklingsarbeid, studentens egenvurdering av praksis, gjennomføring av praksis og arbeidskrav som er tilknyttet praksisperioden. Praksisveileder vurderer studenten kontinuerlig gjennom praksisperioden, og innstiller til bestått/ikke bestått.

Praksisemnet vurderes til ikke bestått dersom studenten:

- Ikke viser tilstrekkelige kunnskaper, ferdigheter og generell kompetanse mht studiets krav
- Handler ut over sitt kompetanseområde
- Ikke får godkjent arbeidskrav
- Har fravær over 10% av fastsatt timetall for praksisperioden, noe som ikke gir grunnlag for vurdering

Fravær over 10% som dokumenteres med legeerklæring regnes ikke som et forsøk i praksis. Udokumentert fravær over 10% regnes som et forsøk.

Er praksisemnet ikke bestått, medfører det endret studieprogresjon og praksisperioden må tas på nytt. Ved tvil om praksisemnet kan vurderes til bestått, skal studenten ved midtvurdering eller seinest tre uker før fastsatt dato sluttvurdering, få skriftlig melding om dette. Meldingen skal vise hva studenten ikke mestrer, og hvilke krav som må oppfylles for å få bestått praksisemnet.

Om studenten i slutten av praksisperioden viser handling/væremåte som ikke gir grunnlag for å bestå praksis, kan studenten likevel få karakteren ikke bestått selv om forutgående tvilmelding ikke er gitt til riktig tidspunkt. Fagskolen skal da kontaktes umiddelbart, og følgende retningslinjer vil iverksettes: Det innkalles til et møte hvor fagskolens avdelingsleder, faglærer, student og praksisveileder eller annen representant fra praksis deltar. Student har mulighet til å ha med seg tillitsvalgt eller en annen støtteperson. Det utarbeides protokoll fra møtet som studenten skal ha kopi av senest innen utgangen av tredje virkedag etter at møtet fant sted.

Fordypningsoppgaven i emne 6

Fordypningsoppgaven er en studentoppgave som gjennom refleksjon skal vise faglig, praktisk og personlig utvikling hos studenten. Studenten arbeider individuelt med fordypningsoppgaven. Det gis veiledning av medstudenter og faglærer under skriveperioden.

Fordypningsoppgaven vurderes av intern og ekstern sensor som gjør en samlet vurdering av fordypningsoppgaven. Vurderingsuttrykket er karakterskalaen A-F, hvor studenten må oppnå minimum karakter E for å kunne stille til muntlig høring, som fastsetter endelig emnekarakter.

Plagiat og etiske retningslinjer for oppgaver

Alle innleveringer kontrolleres for plagiat. Plagiat vil si å utgi andres produkter for sitt eget. Dette kan være utilsiktet, men er likevel uetisk og ulovlig. Det er derfor viktig å lære seg kildehenvisning. Les mer i skolens kvalitetssystem.

Skolens etiske retningslinjer for oppgaveskriving blir lagt ut i læringsportalen.

1.7.3 Karakterskala

Karakterskala jf. forskrift om høyere yrkesfaglig utdanning §40:

https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2022-01-20-180/KAPITTEL_5#%C2%A75-2

Symbol	Betegnelse	Generell, ikke fagspesifikk beskrivelse av vurderingskriterier
A	Fremragende	Fremragende prestasjon som skiller seg klart ut. Studenten har svært gode kunnskaper, ferdigheter og generell kompetanse.
B	Meget god	Meget god prestasjon. Studenten har meget gode kunnskaper, ferdigheter og generell kompetanse.
C	God	Jevnt god prestasjon som er tilfredsstillende på de fleste områder. Studenten har gode kunnskaper, ferdigheter og generell kompetanse.
D	Nokså god	Akseptabel prestasjon med noen vesentlige mangler. Studenten har nokså gode kunnskaper, ferdigheter og generell kompetanse.
E	Tilstrekkelig	Prestasjonen tilfredsstillende minimumskravene, men heller ikke mer. Studenten har oppfylt minimumskravene som blir stilt til kunnskaper, ferdigheter og generell kompetanse.

F	Ikke bestått	Prestasjon som ikke tilfredsstill minimumskravene. Studenten har ikke bestått på grunn av vesentlige mangler når det gjelder faglige kunnskaper, ferdigheter og generell kompetanse.
---	--------------	--

I emner det benyttes vurderingsuttrykket «bestått – ikke bestått» gjelder vurderingsbeskrivelse, jf. forskrift om høyere yrkesfaglig utdanning §40, punkt (4):

Karakter	Generell omtale av vurderingskriterium
Bestått	<ul style="list-style-type: none"> - Kandidaten har oppnådd kravene til læringsutbytte og viser nødvendige kunnskaper, ferdigheter og kompetanse. - Kandidaten har oppnådd en helhetlig kompetanse i forhold til beskrivelsen av læringsutbyttene for emnet og fordypede kunnskaper innen sentrale områdene. - Kandidaten kan anvende faglige begreper, vise faglig vurderingsevne og selvstendighet. - Kandidaten ivaretar etiske retningslinjer ved oppgaveskriving og skrive tekniske krav.
Ikke bestått	<ul style="list-style-type: none"> - Besvarelsen viser at kandidaten har manglende helhetlig faglig kunnskap, ferdigheter og generell kompetanse for å nå læringsutbyttene i emnet. - Kandidaten har grunnleggende kunnskapshull i sentrale områder. - Kandidaten har mangelfull begrepsforståelse, faglig vurderingsevne og selvstendighet. - Kandidaten viser ikke tilfredsstillende bruk av etiske retningslinjer ved oppgaveskriving og har store utfordringer med skrive tekniske krav.

Begrunnelse for karakter ved eksamen

Ved skriftlig eksamen kan kandidaten be om begrunnelse for karakterfastsettelsen innen tre (3) uker fra dato resultatet foreligger. Ved muntlig eksamen eller bedømming av praktiske ferdigheter må kravet om begrunnelse fremsettes eksamensdagen. Sensor kan velge om begrunnelsen skal gis skriftlig eller muntlig.

Klagefristen stanses når begrunnelse kreves og vil være tre (3) uker etter dato som begrunnelse er gitt til kandidaten.

Klage og klagebehandling

Det er mulig å klage på karakterfastsetting, jf. fagskoleloven § 22. Søker henvises til å sette seg inn i rettighetene og fylle ut skjema for formell klage, se: https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2018-06-08-28#KAPITTEL_5

Del 2 Studieinnhold fordelt på emner

EMNE 1: FELLES GRUNNLAG I HELSE- OG OMSORGSFAGENE ETIKK, KOMMUNIKASJON OG SAMHANDLING

Emne 97HH98A	Tema
EMNE 1: FELLES GRUNNLAG I HELSE- OG OMSORGSFAGENE: ETIKK, KOMMUNIKASJON OG SAMHANDLING (10 stp)	1a. Etikk 1b. Kommunikasjon og samhandling 1c. Lover og forskrifter 1d. Sosiologi og psykologi
Læringsutbytte	
Kunnskaper Studenten <ul style="list-style-type: none"> • har kunnskap om etikk og yrkesetiske prinsipper og dilemma, relevante teorier og arbeidsmåter, samt etisk refleksjon. • har kunnskap om brukermedvirkning og betydningen den har for tjenestemottaker og tjenesteyter • har forståelse for psykologiske og sosiologiske prinsipper tilknyttet enkeltindividet, familien og sosialt nettverk • har kunnskap om kultur, urfolk, migrasjonshelse og mangfold i sitt møte med tjenestemottakere og samarbeidspartnere. • har kunnskap om relasjonskompetanse, samhandling og kommunikasjonsverktøy som er relevante for yrkesutøvelsen • har kunnskap om gruppeprosesser og konflikthåndtering • har kunnskap om relevant lovverk og offentlige dokumenter som regulerer fagfeltet • har kunnskap om helse-, omsorg- og oppveksttjenestene i samfunnet og deres organisering • har kunnskap om teknologiske løsninger og hvordan det påvirker samarbeidet med tjenestemottaker, pårørende og samarbeidspartnere	
Ferdigheter Studenten <ul style="list-style-type: none"> • kan anvende kunnskap om etiske og yrkesetiske prinsipper og dilemma som grunnlag for etisk refleksjon rundt praktiske problemstillinger • kan anvende relasjonskompetanse, samhandling og kommunikasjonsverktøy som er relevante for yrkesutøvelsen • kan anvende kunnskap om kommunikasjonsferdigheter til profesjonell samhandling med tjenestemottaker og samarbeidspartnere • kan finne og henvise til relevant lovverk, forskrift eller stortingsmelding som er relevant for yrkesutøvelsen • kan anvende kunnskap om organiseringen av helse-, omsorg- og oppveksttjenestene i samhandling med tjenestemottakere og samarbeidspartnere • kan anvende kunnskap om kultur, urfolk, mangfold og migrasjonshelse i sitt møte med tjenestemottakere og samarbeidspartnere • kan anvende teknologiske løsninger forsvarlig og med etisk bevissthet	
Generell kompetanse Studenten <ul style="list-style-type: none"> • har utviklet en etisk forståelse som kommer til uttrykk gjennom refleksjon over egen atferd, samt gjennom kommunikasjon og samhandling i situasjoner med tjenestemottakere og samarbeidspartnere • kan bygge relasjoner basert på holdninger og verdier knyttet til helhetlig menneskesyn, likeverd og respekt, slik at tjenestemottakere og samarbeidspartnere opplever trygghet og har tillit til de ulike tjenestene • kan utøve yrket sitt faglig forsvarlig og med etisk bevissthet • kan samhandle med relevante tjenester innenfor helse-, omsorg- og oppvekstsektoren • kan utføre arbeidet etter tjenestemottakerens behov og utfordringer	

2.1.1 Sentrale tema

a. Etikk

- Etske teorier og prinsipper

- Ethiske dilemma
- Etikk og teknologi
- Helhetlig menneskesyn

b. Kommunikasjon og samhandling

- Brukerperspektivet
- Relasjonskompetansen og relasjonsbygging
- Kommunikasjon i samhandling med tjenestemottaker og samarbeidspartnere
- Gruppeprosess og konflikthåndtering

c. Lover og forskrifter

- Relevante lover, forskrifter og offentlige dokumenter for utdanningens studenter og tjenestemottaker

d. Sosiologi og psykologi

- Utviklingspsykologi
- Sosiale roller
- Migrasjonshelse, kultur, mangfold og urfolk

2.1.2 Arbeidskrav

Obligatorisk Individuelt- og /eller gruppe- arbeid knyttet til emnets innhold.

2.1.3 Vurderingsform

Emnet vurderes til bestått – ikke bestått.

2.1.4 Læremidler

Se egen litteraturliste.

2.2 EMNE 2: ELDRE OG LIVSMESTRING

Emne 97HH98B	Tema
EMNE 2: Eldre og aldring (10 stp)	Emnet gir en innføring i aldringsteorier, aldring på individnivå, samt i pårørendes perspektiv. Studenten vil ved endt emne kunne redegjøre for proaktive tjenester og ulike perspektiver på aldring.
Læringsutbytte	
Kunnskaper	
Studenten	
<ul style="list-style-type: none"> • har kunnskap om aldringsteorier, og kjenner til ulike perspektiver og sentrale begreper knyttet til aldring • har kunnskap om eldre menneskers livssituasjon, kulturell og åndelig bakgrunn og synet på aldring og alderdom • har kunnskap om kommunikasjonsteori og kommunikasjonens betydning i samhandling med eldre (brukere), pårørende og samarbeidspartnere • har innsikt i nasjonal helselovgivning om pasienter, brukere og pårørendes rettigheter, og helsepersonellens plikter • har bransjekunnskap og kjennskap til brukermedvirkning og pårørendesamarbeid på individ og systemnivå • kan oppdatere sin yrkesfaglige kunnskap innen eldreomsorg og livsmestring • forstår betydningen av sammensatte behov og proaktive tjenester innen eldreomsorgen	
Ferdigheter	
Studenten	
<ul style="list-style-type: none"> • kan anvende faglig kunnskap om aldringsteorier, ulike perspektiver og ulike begreper knyttet til aldring og livsmestring i møte med praktiske og teoretiske problemstillinger • kan anvende faglig kunnskap om kommunikasjonsteori til å kommunisere med pasienter, brukere, pårørende og samarbeidspartnere på en omsorgsfull og faglig forsvarlig måte • kan anvende relevante faglige verktøy og teknikker til å forebygge og imøtekomme sammensatte behov og utfordringer knyttet til aldring og livsmestring • kan finne informasjon og fagstoff som er relevant for å forstå den aldrende pasientens livshistorie, livserfaringer og livssituasjon • kan kartlegge en situasjon og identifisere faglige problemstillinger og behov for iverksetting av tiltak for å fremme pasientens, brukerens og pårørendes inkludering og involvering i eldreomsorgen	
Generell kompetanse	
Studenten	
<ul style="list-style-type: none"> • har forståelse for etiske prinsipper og dilemma knyttet til arbeid med eldre og deres pårørende • har utviklet en yrkesetisk grunnholdning som kommer til uttrykk i møte med aldrende mennesker • kan utføre arbeidet etter det aldrende menneskets behov • kan bygge relasjoner med fagfeller og på tvers av fag for å ivareta livsmestring, helse, trivsel og livskvalitet for det aldrende mennesket • kan utvikle arbeidsmetoder som bidrar til koordinering og positiv utvikling av tjenestetilbudet til eldre gjennom å dele erfaringer og ny kunnskap	

2.2.1 Sentrale tema

- Aldring
- Aldringsteorier
- Perspektiver på aldring
- Kommunikasjon og samhandling med brukere, pårørende og samarbeidspartnere
- Nasjonal helselovgivning
- Brukermedvirkning
- Pårørendesamarbeid
- Oppdatere yrkesfaglig kunnskap innen eldreomsorg og livsmestring
- Sammensatte behov
- Proaktive tjenester

2.2.2 Arbeidskrav

Obligatorisk individuelt- og /eller gruppe- arbeid knyttet til emnets innhold.

2.2.3 Vurderingsform

Emnet vurderes til bestått – ikke bestått.

2.2.4 Læremidler

Se egen litteraturliste.

2.3. EMNE 3: DEN SKRØPELIGE ELDRE

Emne 97HH98C	Tema
EMNE 3: Den skrøpelige eldre (10 stp)	Emnet gir en dypere forståelse om helse og helsesvikt hos eldre. Studenten skal utvikle en helhetlig forståelse for aldring, og skal utvikle kunnskap og ferdigheter i å identifisere, vurdere og imøtekomme ulike pleie- og omsorgsbehov.
Læringsutbytte	
Kunnskaper	
Studenten	
<ul style="list-style-type: none"> • har kunnskap om den skrøpelige pasienten, normal aldring, fysiske og psykiske aldersrelaterte sykdommer samt aldersrelaterte akutte og kroniske lidelser • har kunnskap om omsorg, diagnostikk og rehabiliteringsprosesser av fysiske og psykiske lidelser hos eldre • har kunnskap om håndtering og riktig bruk av legemidler • har innsikt i nasjonale planer, retningslinjer og anbefalinger knyttet behandling og håndtering av aldersrelaterte sykdommer og skader • har bransjekunnskap og kjennskap til faglige verktøy for kartlegging av sykdom, skade og funksjonsnedsettelse hos eldre • kan oppdatere sin kunnskap om den skrøpelige pasienten, palliativ omsorg og pleie ved sykdom, skader og funksjonsnedsettelse hos eldre • forstår egen yrkesrolle i behandling av den skrøpelig eldre, og i møte med andre relevante yrkesgrupper	
Ferdigheter	
Studenten	
<ul style="list-style-type: none"> • kan anvende faglig kunnskap om den skrøpelige pasienten i møte med praktiske og teoretiske problemstillinger knyttet til pasientens livsmestring • kan anvende faglig kunnskap om sykdom, skader og funksjonsnedsettelse i behandling og rehabilitering av eldre • kan anvende relevante faglige verktøy til å kartlegge og rapportere tilstand og funksjonsnivå hos eldre • kan finne informasjon og fagstoff som er relevant for rehabilitering og behandling av fysiske og psykiske lidelser hos eldre • kan kartlegge en situasjon, identifisere faglige problemstillinger og iverksette tiltak som ivaretar den eldre pasientens behov for aktivitet, pleie og omsorg • kan kartlegge utfordrende atferd og identifisere faglige og etiske problemstillinger, samt behov for iverksetting av forebyggende tiltak • kan kartlegge en situasjon og identifisere faglige og etiske problemstillinger og behov for å iverksette tiltak for pasienter i livets slutfase	
Generell kompetanse	
Studenten	
<ul style="list-style-type: none"> • har forståelse for yrkesetiske retningslinjer som regulerer arbeidet med eldre i livets slutfase • har utviklet en etisk grunnholdning som ivaretar den eldre integritet og verdighet i sin utøvelse av pleie- og omsorgsoppgaver • kan utføre behandlende, rehabiliterende og lindrende omsorg til eldre med kroniske og progredierende sykdommer • kan utføre behandlende, rehabiliterende og lindrende omsorg til eldre med akutte sykdommer og skader • kan utføre behandlende og rehabiliterende omsorg til eldre med kognitiv svikt og/eller andre funksjonsnedsettelse • kan utføre miljøbehandlingstiltak som ivaretar personsentrert omsorg for eldre med demens og/eller psykiske lidelser • kan bygge relasjoner med fagfeller og på tvers av fag i arbeidet med behandlende, rehabiliterende og lindrende tiltak i eldreomsorgen • kan utvikle arbeidsmetoder som ivaretar eldre medvirkning i egen behandling og rehabilitering	

2.3.1 Sentrale temaer

- Skrøpelighet hos eldre
- Sammenheng mellom aldersforandringer, sykdom og funksjon
- Multisykdom og sammensatte behov
- Medikament og medikamenthåndtering
- Geriatrisk utredning
- Akutt sykdom hos eldre
- Delirium
- Smerter og smertelindring
- Omsorg ved livets slutt
- Biopsykososial forståelse i arbeid med eldre - se hele mennesket
- Psykiske helse
- Personsentrert omsorg
- Kommunikasjon og samhandling
- Miljøbehandling- fysiske rammer og tilrettelegging, psykososialt miljø
- Forståelse av utfordrende atferd
- Bruk av tvang, etiske og juridiske retningslinjer, utfordringer og dilemmaer
- Samarbeid med pårørende
- Rehabilitering og habilitering

2.3.2 Arbeidskrav

Obligatorisk individuelt- og /eller gruppe- arbeid knyttet til emnets innhold.

2.3.3 Vurderingsform

Gruppeoppgave vurderes til bestått – ikke bestått.

Individuelt arbeidskrav vurderes til hel karakter med gradert karakterskala (A-F)

Emnet vurderes til hel karakter med gradert karakterskala (A-F)

2.3.4 Læremidler

Se egen litteraturliste.

2.4 EMNE 4: PRAKSIS I ELDRE OG LIVSMESTRING

Emne 97HH98D	Innhold
EMNE 4: PRAKSIS I ELDRE OG LIVSMESTRING (10 stp)	Praksis er en obligatorisk del av utdanningen. Den skal være knyttet til reelle pasientsituasjoner. Fokus for praksis skal være å utvikle studentens helhetlige kompetanse. Gjennom praksis skal studenten videreutvikle seg gjennom sine personlige målsetninger eller evaluering av utviklingsarbeidet og emnets læringsutbytter. Praksisstudiet kan danne grunnlag for fordypningsoppgave.
Varighet	8 uker à 30 timer, totalt 240 timer. Praksis gjennomføres hovedsakelig i tredje semester.
Praksisform	Det kan velges mellom to ulike former for praksis. 1. Utplassert praksis: Ved relevant avdeling i spesialist- eller kommunehelsetjenesten eller privat næringsliv. 2. Praksis gjennomført som utviklingsarbeid på egen arbeidsplass.
Veiledning	Veiledning ivaretas av veileder på praksissted og faglærer.
Utplassert praksis og personlig målsetting Eller Utviklingsarbeid på egen arbeidsplass	Utplassert praksis: Studenter som skal på utplassert praksis skal før praksis formulere personlige målsettinger, som tar utgangspunkt i emnets læringsutbytter. Personlige målsettinger skal være godkjent før praksisperioden starter. Praksis på egen arbeidsplass: Studentene som skal gjennomføre utviklingsarbeid på egen arbeidsplass, må lage en beskrivelse av utviklingsarbeidet, som skal være godkjent før praksisperioden starter. Beskrivelsen består i å forberede, planlegge, gjennomføre og evaluere et forbedringsarbeid knyttet til emnets læringsutbytter. Utviklingsarbeidet må også være gjennomførbart i praksis. Etske hensyn må ivaretas. Personlig målsetting og beskrivelse av utviklingsarbeid skal benyttes som et aktivt læringsredskap i gjennomførelse av praksisstudier, samt være utgangspunkt for studentens selvevaluering og implementeres i den kontinuerlige vurderingen.
Læringsutbytte	
Kunnskap Studenten	<ul style="list-style-type: none"> • har kunnskap om aldring, sykdom og livsmestring og hvilke begreper, prosesser og verktøy som er sentrale innenfor dette fagområdet • har innsikt i sentrale lover, forskrifter og veiledere som regulerer rettigheter og plikter og gir anbefalinger innen arbeid med eldre og livsmestring • har kunnskap om organisering av tjenestetilbudet knyttet til eldre og kjennskap til ansvar og oppgaver for aktører og samarbeidsparter • har kunnskap om standardiserte observasjonsskjemaer og kartleggingsverktøy i arbeidet med å kartlegge helsetilstand, ressurser, symptomer og behov hos eldre • kan oppdatere sin yrkesfaglige kompetanse innen eldreomsorg • forstår egen yrkesrolle og yrkeskompetanse i et samfunnsperspektiv, samt egen yrkesrolle i samarbeid med andre yrkesgrupper
Ferdigheter Studenten	

- kan anvende faglig kunnskap om livsmestring og sykdom hos eldre
- kan anvende relevante standardiserte observasjonsskjemaer og kartleggingsverktøy som er tilpasset eldreomsorgen til å kartlegge helsetilstand, ressurser og symptomer og til å identifisere behov for å sette i gang tiltak for å fremme livsmestring
- kan finne informasjon og fagstoff som er relevant i arbeidet med faglige problemstillinger innen eldreomsorgen
- kan kartlegge en situasjon i praksis og identifisere faglige problemstillinger som omhandler eldre og livsmestring, samt identifisere behovet for iverksetting av tiltak
- Kan finne informasjon og fagstoff som er relevant for problemstillinger knyttet til eldre og livsmestring
- kan benytte skriftlig og muntlig rapportering og dokumentere observasjoner og tiltak på en forskriftmessig måte

Generell kompetanse

Studenten

- har forståelse for faglige og etiske prinsipper innen arbeidet med eldre og livsmestring
- har utviklet en etisk grunnholdning i utøvelsen av yrket som kommer til uttrykk gjennom refleksjon og samhandling med eldre, pårørende og andre samarbeidspartnere, samt i møte med mangfold, migrasjonshelse, ulike kulturer og urfolk
- kan utføre arbeid med eldre og livsmestring etter pasientens, brukerens eller målgruppens behov
- kan bygge relasjoner med relevante yrkesgrupper innen eldreomsorgen, samt på tvers av fagfelt
- kan gjennom kunnskapsdeling, bevisstgjøring og etisk refleksjon på arbeidsplassen, bidra til kvalitetsforbedring i eldreomsorgen

I tillegg gjelder følgende læringsutbyttebeskrivelse for utviklingsarbeid på egen arbeidsplass:

Studenten

- kan bidra til kvalitetsforbedring innen eldre og livsmestring på arbeidsplassen ved å forberede, planlegge, gjennomføre og evaluere utviklingsarbeid innenfor et avgrenset område

2.4.1 Sentrale tema

a. Systematisk klinisk kartlegging, observasjon og vurdering

- Helhetlig kartlegging
- Bruk av kartleggingsverktøy og observasjonsskjema
- Rapportering og dokumentasjon, EPJ, ICNP
- Kunnskapsbasert praksis med kvalitetsforbedring
- Etiske utfordringer

b. Helhetlig sykepleie

- Vurdering av klinisk kartlegging og pasientens behov
- Planlegging og iverksetting av relevante tiltak
- Helhetlig sykepleie og pasientsentrert tilnærming
- Rapportering, oppfølging, evaluering og dokumentasjon
- Tverrfaglig samarbeid og samhandling
- Etisk grunnholdning

c. Kommunikasjon- og relasjonskompetans

- Kommunikasjonsteknikker
- Veiledning og pedagogisk undervisning
- Relasjonsbygging
- Tverrfaglig kommunikasjon og relasjonsarbeid

d. Kunnskapsbasert praksis og kvalitetsforbedring

- Ansvar og funksjon i møte med eldre og deres pårørende.
- Yrkesrolle og yrkeskompetanse
- Fagutvikling og forbedringsarbeid
- Finne relevant informasjon og fagstoff

2.4.2 Arbeidskrav

- Utforme egne personlige målsettinger eller beskrivelse av utviklingsarbeid for praksis.
- Egevaluering av praksisstudier
- Deltakelse i seminargruppe for å legge fram egen refleksjon fra praksis
- Arbeidskrav fra praksis eller gjennomført utviklingsarbeid

Veiledning på egen yrkesutøvelse vil bli gitt underveis.

2.4.3 Vurderingsform

Praksisvurderingen har fire hovedelementer;

- Studentens egevaluering av praksisstudiers læringsutbytte
- Studentens egevaluering av personlig målsetting eller egevaluering av gjennomføring og avslutning av utviklingsarbeid
- Praksisstedets/praksisveileder og faglærers vurdering av studentens personlige og faglige utvikling, vurdert på bakgrunn av emnets læringsutbytter og studentens personlige målsetting eller målsetting, framdrift og resultat for utviklingsarbeid.
- Praksisstedets/praksisveileder og lærers vurdering av studentens egnethet i praksis

Disse elementene skal gjennomføres som en midt- og sluttevaluering.
Emne Praksis skal godkjennes og vurderes til bestått/ikke bestått.

2.4.4 Læremidler

Se egen litteraturliste.

2.5 EMNE 5 ELDRE OG LIVSMESTRING

Emne 97HH98E	Tema
EMNE 5: Livsmestring hos eldre (10 stp)	Emnet gir en innføring i mestring og livskvalitet hos den eldre, ved hjelp av kartlegging, samhandling og koordinering av tjenester. Studentene vil lære om velferdsteknologi, kvalitetsarbeid og pasientsikkerhet i møte med den eldre, samt øke sin forståelse rundt egen yrkesrolle.
Læringsutbytte	
Kunnskap: Studenten	
<ul style="list-style-type: none"> • har kunnskap om kvalitet og pasientsikkerhet, samt ulike kvalitetsindikatorer som bidrar til å belyse kvalitet i tjenesten • har kunnskap om fysisk aktivitet, deltakelse og sosialt fellesskap for ivaretagelse av den eldre personens helse, funksjon og livskvalitet • har kunnskap om livsmestring og mestringsstrategier hos eldre • har bransjekunnskap og kjennskap til bruk av velferdsteknologi og digitalisering av helse- og omsorgstjenesten • har kunnskap om tverrfaglig samarbeid, samarbeid med den eldre og deres pårørende, samt koordinering av tjenestetilbud • kan oppdatere sin yrkesfaglige kunnskap om nasjonale anbefalinger for aktivitet og fellesskap • forstår sin faggruppes betydning innen yrkesfeltet, og har kunnskap om egen yrkesrolle, kompetanse og myndighet	
Ferdigheter: Studenten	
<ul style="list-style-type: none"> • kan anvende faglig kunnskap om velferdsferdsteknologiske løsninger i planlegging og utøvelse av forebyggende og helsefremmende arbeid hos eldre • kan anvende faglig kunnskap om livsmestring og mestringsstrategier hos eldre • kan anvende faglig kunnskap om eldres behov for aktivitet, deltakelse og fellesskap til å tilrettelegge for aktivitetstilbud tilpasset den enkeltes individuelle ønsker og behov • kan kartlegge den eldres situasjon og identifisere faglige problemstillinger og behov for iverksetting av tiltak for å ivareta sosiale, kulturelle og eksistensielle behov • kan anvende relasjonskompetansen i samarbeid med den eldre, deres pårørende og samarbeidspartnere • kan anvende relevante kartleggingsverktøy i arbeid med kvalitets- og forbedringsarbeid på arbeidsplassen • kan finne informasjon og fagstoff som er relevant for arbeidsprosesser og problemløsning av helse- og omsorgsoppgaver i eldreomsorgen	
Generell kompetanse: Studenten	
<ul style="list-style-type: none"> • har forståelse for faglige etiske prinsipper, dilemma og utfordringer knyttet til ivaretagelse av samtykke, personvern og integritet ved bruk av velferdsteknologi i eldreomsorgen • har utviklet en etisk grunnholdning i yrket knyttet til faglig forsvarlighet og bruk av ressurser i eldreomsorgen • kan utføre arbeid med ivaretagelse av den eldres sosiale, kulturelle og eksistensielle behov • kan bygge relasjoner med den eldre og deres pårørende, samt relevante yrkesgrupper og på tvers av fagfelt for å ivareta pasientsikkerhet, god koordinering av tjenester og god kvalitet i eldreomsorgen • kan utvikle arbeidsmetoder som ivaretar kvaliteten på tjenester som skal bidra til å fremme livskvalitet, forebygge ensomhet samt at eldre opplever en trygg og verdig alderdom	

2.5.1 Sentrale tema

- Mestring og mestringsstrategier
- Ivaretagelse av eldre i samfunnet
- Kartlegging av individuelle behov
- Koordinering av tjenestetilbud
- Tverrfaglig samarbeid
- Samarbeid med pårørende
- Ensomhet hos eldre og forebygging av ensomhet
- Aktivitet og fellesskap
- Velferdsteknologi og digitale tjenester
- Kvalitet og pasientsikkerhet

2.5.2 Arbeidskrav

Individuelt arbeid knyttet til emnets innhold.

Obligatorisk gruppearbeid knyttet til emnets innhold.

2.5.3 Vurderingsformer

Obligatorisk gruppeoppgave vurderes til bestått – ikke bestått.

Individuelle arbeidskrav vurderes til bestått – ikke bestått.

Emnekarakter settes etter alle arbeidskrav i emnet er fullført og bestått.

2.5.3 Læremidler

Se egen litteraturliste.

2.6 EMNE 6: FORDYPNING I ELDRE OG LIVSMESTRING

Emne 97HH98F	Tema
EMNE 6: Fordypning i eldre og livsmestring (10 stp)	Studenten skal gjennomføre en obligatorisk fordypningsoppgave. Dette arbeidet skal være praksisrettet og knyttet til et eller flere temaer i utdanningen. Studenten skal gjennom fordypningsoppgaven vise refleksjon og bruke både teori og erfaringer fra praksis. Egne retningslinjer for fordypning skal følges
Læringsutbytte	
Kunnskap: Studenten <ul style="list-style-type: none"> • har innsikt i kunnskapsbasert praksis • har kunnskap om gjeldende kartleggingsverktøy som omfatter fysisk, psykisk og sosial helse hos eldre, samt endring i disse • har kunnskap om fagutvikling og kan oppdatere sin kunnskap om nasjonale planer, utviklingsprosjekter og innovasjon i helse- og omsorgssektoren • kan oppdatere sin yrkesfaglige kunnskap innen eldreomsorgen • har kjennskap til at belastningen som hjelper kan føre til omsorgstretthet og sekundærtraumatisering • forstår egen yrkesrolle og yrkeskompetanse i et samfunnsperspektiv, samt egen yrkesrolle i samarbeid med andre yrkesgrupper	
Ferdigheter: Studenten <ul style="list-style-type: none"> • kan anvende faglig kunnskap om livsmestring og sykdom hos eldre • kan anvende relevante kartleggingsverktøy, faglige verktøy og teknikker for å fremme livsmestring i eldreomsorgen • kan finne informasjon og fagstoff som er relevant i arbeidet med faglige problemstillinger innen eldreomsorgen • kan kartlegge en situasjon og identifisere faglige problemstillinger som omhandler eldre og livsmestring, samt identifisere behovet for iverksetting av tiltak • Kan vurdere kritisk ulike kilder for informasjon og fagstoff	
Generell kompetanse: Studenten <ul style="list-style-type: none"> • har forståelse for faglige og etiske prinsipper innen arbeidet med eldre og livsmestring • har utviklet en etisk grunnholdning i utøvelsen av yrket som kommer til uttrykk gjennom refleksjon og samhandling med eldre, pårørende og andre samarbeidspartnere, samt i møte med mangfold, migrasjonshelse, ulike kulturer og urfolk • har forståelse for pasientsentrert tilnærming og for verdigrunnlaget i eldreomsorgen • kan utføre arbeid med eldre og livsmestring etter pasientens, brukerens eller målgruppens behov • kan bygge relasjoner med relevante yrkesgrupper innen eldreomsorgen, samt på tvers av fagfelt • kan utvikle arbeidsmetoder som har relevans for eldreomsorgen gjennom erfaringsutveksling, kunnskapsdeling, veiledning og etisk refleksjon • Har et bevisst forhold til ivaretagelse av helsepersonell som hjelper	

2.6.1 Sentrale tema

a. Kunnskapsbasert praksis og fagutvikling

- Nasjonale planer, utviklingsprosjekter og innovasjon
- Finne relevant fagstoff og holde seg oppdatert
- Kildekritikk
- Reflektere over det valgte fordypningsarbeidet
- Kunnskapsdeling og veiledning

b. Refleksjon

- Belyse, vurdere og reflektere faglig, etisk og juridisk
- Pasientsentrert tilnærming og verdigrunnlag
- Yrkesetiske retningslinjer og etisk grunnholdning

2.6.2 Fordypningsoppgaven

Fordypningsoppgaven skal være praksisrelatert og sette søkelys på egen klinisk atferd i møte med pasient/bruker. Studentene utarbeider og leverer inn fordypningsoppgaven individuelt.

2.6.3 Vurderingsformer

Fordypningsoppgaven vurderes til hel karakter med gradert karakterskala (A-F). Studenten må ha oppnådd karakteren E eller bedre for å få avlegge muntlig høring. Emnet vurderes til hel karakter med gradert karakterskala (A-F).

2.6.4 Læremidler

Obligatorisk litteratur – se egen litteraturliste

Kryssreferanser

Eksterne referanser

[.1.3 Lov om høyere yrkesfaglig utdanning- "Fagskoleloven"](#)

[.2.1 Forskrift for høyere yrkesfaglig utdanning ved Fagskolen i Nord](#)